

SEPA

SEPA: INTERBANCAI RE RUST EN DE EUROPESE P RESSIE

'Six years after the introduction of the euro, the payment landscape in the euro area is still a patchwork of national systems, reciprocally segmented by their specific traditions and evolved national structures. While citizens pay for goods and services using the same euro coins and banknotes throughout the euro area, their bank accounts are still part of national banking systems in which direct debits or large-sum credit transfers across national borders are either impossible or prohibitively expensive. For a currency union and a single market, this is an unacceptable state of fragmentation.'

Quote van: Getrude Tumpel-Gugerell, – Executive Board European Central Bank

SEPA als idee begint langzaam maar zeker post te vatten in heel Europa. Wel zijn er nog grote verschillen te beluisteren in beelden over de weg naar SEPA en de daarbij behorende tijdslijnen. Zo horen wij dat grote Europese spelers redelijk makkelijk omgaan met de directieve taal van de Europese commissie. Tijdslijnen worden daarbij rustig met enkele jaren doorgetrokken. Anderzijds anticiperen 'financials' actief en zorgen zij dat producten, procedures en commercie 'SEPA Proof' zijn conform de gestelde tijdslijnen. De harde taal van McGreevy wordt wel gezien als 'typisch Ierse drammerigheid'. Maar is schuilen achter de verwachte doorlooptijden of vage 'deliverables' wel realistisch? Is Europa nu krachtig genoeg om de gestelde tijdslijnen ook af te dwingen? Of anders gesteld: zien banken unieke verkoopargumenten om toch zelf actief SEPA te omarmen? Veel hangt af van de grootte van de instelling en de Europese impact op de business c.q. de bestaande klantenbasis. Nu gaan wij in op de belangrijkste aspecten van SEPA gezien vanuit de drie hoofdgroepen actoren: EPC (banken), ECB en EC.

DOUWE LYCKLAMA EN HARRY SMORENBERG

European Payment Council (EPC)

In Banking Review van december 2005 is Gerard Hartsink, voorzitter van de EPC, uitvoerig aan het woord geweest over de status van SEPA in Europa. Hieruit blijkt een stevig momentum binnen de top van deze organisatie voor de realisatie van SEPA.

Tijdslijnen opgerekt

De tijdslijn van 2010 die de Europese Commissie heeft gezet, wordt door de EPC genuanceerd. De formulering vanuit de banken luidt dat een 'critical mass' van zakelijke en particuliere klanten zich in 2010 heeft gemigreerd tot SEPA producten en dat SEPA daarmee niet meer is weg te denken. Wanneer SEPA 100% een feit is, wordt echter door de banken nog uitdrukkelijk opengelaten. Een fors punt van kritiek aan de politiek en de overheid is het feit dat het nog volstrekt onduidelijk is of overheden als eerste zullen migreren. Overheden zoals belastingdiensten en uitke-

ringsinstanties vertegenwoordigen immers een groot deel van het betalingsverkeer en juist deelname van deze partijen aan SEPA kan van grote invloed zijn op de snelheid van migratie van de gehele Europese markt. Actieve participatie van deze instelling is 'key' voor de doorvoering van SEPA. EPC lijkt nu vooral een stem van de grotere Europese banken. Hoe kleine Europese banken hierin zitten, is voornamelijk niet heel duidelijk. Wel is het duidelijk dat SEPA hen voor grote strategische vraagstukken plaatst ten aanzien van hun betalingsverkeerooperaties. De SEPA ontwikkeling versterkt de markt van 'bank-to-bankoutsourcing' dienstverlening, alsmede mogelijke M&A activiteiten in het Europese landschap!

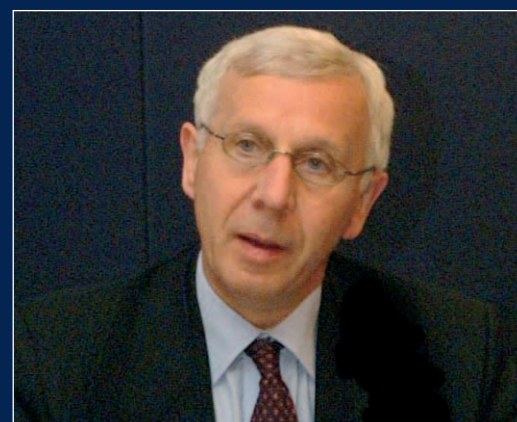
Eerste EPC output is zichtbaar

De EPC heeft in 2005 een aantal essentiële conceptdocumenten geproduceerd. Het betreft hier specificatiedocumenten van de SEPA versie van de 'gewone' overschrijving en de incasso. De overschrijving (CredEuro) wordt door iedereen als meest haalbaar geacht binnen de tijdslijnen. De incasso (PEDD: Pan European Direct Debit) heeft een grotere complexiteit door de administratie van

Harry Smorenberg
Smorenberg Corporate Consultancy

De overschrijving (CredEuro) wordt door iedereen als meest haalbaar geacht binnen de tijdslijnen

Peter Jones
PSE London

**Pas in 2002
zijn de banken begonnen
zichzelf te organiseren
voor SEPA**

machtigingen en de grote verschillen in consumentenrecht (in verband met storerings) in de verschillende landen. Momenteel worden deze documenten door de deelnemende EPC banken gereviewd. In 2006 zullen deze documenten worden vastgesteld door de plenaire vergadering van EPC.

Cards is een lastig dossier

Een derde publicatie van iets andere aard is het SEPA Cards Framework (SCF). Waar de documenten over CredEuro en PEDD gaan over een standaardproduct, beperkt het SCF zich tot het uitgeven van richtlijnen voor cards binnen de SEPA kaders. Het is dan aan marktpartijen om SEPA voor cards te realiseren. Het SCF versie 1.0 is augustus 2005 gereedgekomen en ligt nu ter review bij de verschillende belanghebbenden in heel Europa.

Hoe nu verder met cards?

De cardswereld is complexer dan de overschrijvingen en incasso's, omdat bij cards niet alleen de banken betrokken zijn. Een heel netwerk van verschillende partijen is bij cards betrokken; denk hierbij onder andere aan acquirers, issuers, processoren, terminalleveranciers, winkeliers, schemeorganisaties, et cetera. Het gezamenlijk ontwikkelen van één Europees product is geen optie. De sleutel ligt duidelijk in een combinatie van de bestaande grote cards netwerken zoals Visa en Mastercard en de lokale card schemes in de diverse Europese landen. Naast productinhoudelijke zaken moeten deze bestaande spelers ook hun structuren herzien. Zo moet het 'scheme' eigenaarschap worden ontkoppeld van de verwerking ervan en moet de onderling verrekenstructuur (interchange) ook worden geharmoniseerd.

Vier scenario's

Peter Jones van PSE Consulting, een vooraanstaand payment consultant, publiceerde in oktober 2005 een viertal benaderingen om te komen tot SEPA voor cards:

1. *Open market.* In dit scenario zullen banken en card schemes de grootste drijvende krachten worden in de realisatie van SEPA. Dus weinig centrale aansturing van het proces door de EPC zelf. Het voordeel is dat de markt

maximaal zijn werk doet en de (grote) banken vooral aan de bal zijn. Het nadeel is de grote complexiteit en mogelijke vrijblijvendheid waardoor de introductiedatum eenvoudig kan verschuiven.

2. SEPAco. Hier zet EPC een eigen projectbureau op dat actief de ontwikkeling en introductie van SEPA (bege)leidt. EPC kan hierdoor één stem naar de markt hebben, ook tijdens de implementatiefase. Door professioneel projectmanagement wordt het eenvoudiger de verwachtingen richting politiek en klanten consistent te managen. De slagkracht van SEPAco kan beperkt blijven omdat al het werk buiten SEPAco gedaan moet worden. Een ander nadeel zijn de substantiële kosten (twintig tot dertig miljoen euro) die een dergelijke centrale organisatie met zich meebrengt.

3. InfrastructureCo. Deze variant behelst de centrale ontwikkeling van een geheel nieuwe card-infrastructuur die alle nationale schemes met elkaar verbindt. Het voordeel is dat er één standaard ontstaat, één integrale aanpak (ontwerp en realisatie) voor debet en credit en een gelijkwaardige concurrent voor de bestaande netwerken van International Card Schemes (ICS, bijvoorbeeld Visa en Mastercard). De nadelen zijn de hoge initiële kosten (meer dan tweehonderd miljoen euro) in relatie tot de doorbelasting aan banken daarvan en het feit dat dergelijke netwerken al bestaan.

4. Regulated implementation. De Europese Commissie besluit tot ingrijpen en dwingt de realisatie van SEPA af. Een regulering beschrijft dan gedetailleerd hoe SEPA eruit ziet en hoe en wanneer er geïmplementeerd moet zijn. De voordelen zijn dat iedere Europese bank gaat meedoen met SEPA voor cards, er een 'level playing field' ontstaat (na 2010) en dat mogelijke boetes een sterke motivator zijn. Het nadeel is uiteraard de sterke dwang voor de bancaire sector, maar vooral ook het grote afbreukrisico voor de EC zelf. Gezien de complexiteit van deze zaak zal een dergelijke regulering grote detailkennis vereisen en 'micromanagement' tijdens implementatie.

Uit deze vier alternatieven heeft (een vorm van) SEPAco (optie 2) de voorkeur. Gedurende een eindige periode van enige jaren kan de gehele SEPA ontwikkeling als programma pan-Europees worden gemanaged. Tevens ontstaat hiermee een stevige gesprekspartner voor de EC waardoor de verwachtingen effectief kunnen worden gemanaged. Tegen relatief beperkte kosten kunnen de risico's worden beperkt en mijlpalen worden gehaald.

Peter Jones stelt dat grote interbancaire cardprojecten vaak moeizaam zijn. De grootste successen zijn toch in de kleinere landen (onder andere Nederland, België, Portugal en Denemarken) geweest. De kritische succesfactoren zijn vooral een goed doordachte propositie voor merchants en consumenten, sterk commitment van grote banken en niet

al te lange implementatie tijdslijnen. Voor SEPA-cards is dit dus ook essentieel, maar daar zijn de faalrisico's alom aanwezig. De consumentenpropositie is niet helder en de businesscase voor banken is op korte termijn niet aanwezig. In een aantal opzichten lijkt SEPA op de invoering EMV, waar in Nederland ook geen business voor is, gezien het lokale pingebruik. De externe kracht van Visa en Mastercard maakt uiteindelijk dat EMV wordt doorgevoerd... Wellicht dat SEPA een zelfde lot beschoren lijkt.

Europese Centrale Bank

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft een meer beschouwende rol ten aanzien van de realisatie van SEPA, in tegenstelling tot andere Europese projecten zoals Target en de invoering van de euro. Daarin had ECB een meer handelende rol. In een recente speech stelt ECB, bij monde van *Jean-Michelle Godeffroy*, zich de vraag waarom SEPA zo moeizaam gaat. Vervolgens wordt er een aantal redenen gegeven:

1. De banken zijn nog maar kort geleden begonnen. Pas in 2002 zijn de banken begonnen zichzelf te organiseren voor SEPA. Daarbij is SEPA veel complexer als project omdat het een samenwerking betreft tussen banken in de diverse landen. In het geval van de euro en Target is het project eenvoudiger omdat het vooral een zaak is van de centrale banken zelf.

2. Er is een gepercipieerd gebrek aan een 'businesscase'. Dit is het sterkst wanneer SEPA wordt betrokken op crossborder betalingsverkeer. ECB onderstreept dat SEPA juist ook het binnenlands betalingsverkeer betreft en dat daar besparingen zijn te verwachten. Een groot deel van die besparing zullen toekomen aan de klanten van de banken, dus erg aantrekkelijk is dit op korte termijn niet voor banken!

3. Grote politieke druk. Banken vinden dat er te veel politieke druk is op SEPA. ECB stelt van niet, maar wijst erop dat zonder politieke druk resolutie 2560 ('Bolkestein maatregel' over de tarifiering van buitenlands betalingsverkeer) er nooit was gekomen.

4. Governance is niet eenvoudig. Door de grote hoeveelheid banken in Europa is de oprichting van EPC een grote stap voorwaarts. Wel moet nog blijken in hoeverre EPC in staat is om alle banken in dezelfde richting te bewegen.

5. Geen heldere doelen. De omschrijving van de concrete doelen van SEPA is nog onduidelijk. Er zijn nog steeds veel definities van SEPA. Juist op dit gebied wil ECB een bijdrage leveren door van alle stakeholders (denk aan consumenten, merchants, bedrijven, overheden) de verwachtingen vast te leggen en in te brengen binnen de banken (EPC) gemeenschap.

6. Geen heldere deadline. 2010 wordt door de diverse groepen actoren verschillend geïnterpreteerd en dat is uiteraard niet bevorderlijk voor het commitment van de betrokken partijen.

Het komende jaar zou EPC criteria moeten publiceren waaraan een bank moet voldoen om SEPA 'compliant' te zijn

ECB ziet daarom een aantal verbeterpunten voor het gehele SEPA proces:

1. Helderheid over het uiteindelijk doel. SEPA is geen optie meer, maar het technisch gevolg van politieke keuzes. Ook mag het doel niet een 'mini-SEPA' zijn, namelijk de uitsluitende focus op crossborder betalingsverkeer. Hiermee blijft immers de Europese fragmentatie op infrastructuurgebied intact. Het komende jaar zou EPC criteria moeten publiceren waaraan een bank moet voldoen om SEPA 'compliant' te zijn.

2. Bouw voort op successen. De EPC heeft zijn bestaansrecht bewezen en daarop moet worden voortgebouwd. Op het gebied van governance is er een functionerend secretariaat annex programmabureau. Ten aanzien van productontwikkeling zijn er standaarddocumenten ontwikkeld, zoals voor de CredEuro, PEDD en het SCF. Op het gebied van business practices wordt er gewerkt aan standaarden (bijvoorbeeld EMV adoptie binnen SCF en IBAN bij PEDD en CredEuro) en aan uniforme regelingen voor interbancaire verrekeningen. Centrale fraude databases en uniforme POS standaarden liggen nog in het verschiet. In het bijzonder op het gebied van card interchange ligt er nog een grote uitdaging voor de komende periode.

3. Ga verder dan de EPC doelen. Op onderdelen is EPC niet ambitieus genoeg, vindt ECB. Bijvoorbeeld op het punt van same-day-value credit transfers, dat stakeholders een basisdienst achten, terwijl EPC dit nadrukkelijk als value added service ziet. Ook in het zakelijke segment liggen onbenutte kansen voor standaard STP producten.

4. Laat de markt zijn werk doen. Ten aanzien van infrastructuur is het in de eerste fase zaak om infrastructuren interoperabel te maken, zodat de SEPA functionaliteit zo snel mogelijk gerealiseerd kan worden. Dit in plaats van de ontwikkeling van een geheel nieuwe infrastructuur. ECB vergelijkt die met de ontwikkeling van Target (live in 1999), dat eerst de koppeling behelste van RTGS-systemen van de centrale banken. Pas in tweede instantie is er een nieuwe

Jean-Michelle Godeffroy
ECB

Gerard Hartsink
EPC

infrastructuur neergezet (Target2), die in 2008 geheel operationeel zal zijn. Bij SEPA is de situatie wel anders omdat dit zich in het commerciële domein afspeelt. Hier zal de markt ervoor moeten zorgen dat alle lokale infrastructuren zich over tijd transformeren tot enkele grote infrastructuren.

5.Maak gebruik van de lokale centrale banken. Deze instellingen hebben een ruime ervaring met modernisering van betalingsinfrastructuren en onderhouden actief contacten met alle maatschappelijke stakeholders. Lokale centrale banken kunnen daar waar nodig de internationale coördinatie ondersteunen. Dit naast het netwerk van EPC, dat de gehele coördinatie doet voor SEPA.

Godefroy stelt scherp dat SEPA dus een gegeven is. Verder is een 'mini-SEPA' niet de juiste uitkomst omdat het instandhouden van deze versnippering niet recht doet aan het concept van de Eurozone. Banken hebben de keus tussen zelf de leiding te nemen over de realisatie of met inmenging van regelgevers.

Europese Commissie

De Europese Commissie (EC) heeft de afgelopen jaren krachtige taal laten horen (bij monde van Eurocommissaris McCreevy) richting de banken om te komen tot een voortvarende aanpak van SEPA. Continu hangt er de dreiging boven het hoofd van een ingrijpen zoals is gebeurd met de tarifiering van het buitenlandse betalingsverkeer. Als 'eigen huiswerk' heeft de EC de ontwikkeling van een 'New Legal Framework' (NLF) voor betalingsverkeer om een einde te maken aan de grote wettelijke verschillen in de diverse landen die momenteel een geïntegreerde betalingsmarkt tegenhouden. Het NLF regelt een aantal prangende zaken zoals:

- Voorwaarden aan partijen om betalingsdiensten aan te bieden.
- Valutadagen. Uniforme definitie als basis voor concurrerende dienstverlening door banken.
- Informatievoorziening over betaaldiensten (eigenschappen, rechten, plichten, prijs).
- Mobiliteit van cliënten. Het moet voor cliënten makkelijker worden om van bank te verwisselen. Een oplossing is bijvoorbeeld dat de bank alle derden informeert waarmee betaalrelaties bestaan.

**Banken hebben de keus
zelf de leiding te nemen
over de realisatie**

Op 4 en 5 april 2006 organiseren EPCA (European Payments Consulting Association) en Innopay hun '5th International EPCA Conference', dit jaar in Amsterdam. Het thema van de 2006 conferentie is 'Payment innovation beyond SEPA - How to compete in a SEPA world'. De invoering van SEPA (Single Euro Payments Area) wordt gezien als een van de grootste operaties in het Europese bankenland (EU 12) waarbij in sommige scenario's ervan uitgegaan wordt dat de bankrevenue tot 30 miljard kunnen gaan dalen ten opzichte van de baseline 2010. Ook zullen de banken eerst nog zo'n tien tot vijftien miljard euro moeten investeren. Geen leuk vooruitzicht voor de banken... Op de aanstaande conferentie is met name ook aandacht voor de kansen van banken en bedrijven ná de invoering van SEPA. Een internationaal pallet aan toppers zal die twee dagen zijn visie geven op ontwikkelings- en inrichtingsvraagstukken. Voor meer informatie over programma en deelname ga naar: www.epcaconference.com.

- Geschillenregeling. Een uniforme slechting van geschillen binnen de EU zodat kosten en doorlooptijden verminderd kunnen worden.
- Herroepbaarheid van een betalingsopdracht. Dit betreft opdrachten die door de betaler zijn afgegeven. Momenteel zijn hierover per land grote verschillen.
- Aansprakelijkheid bij niet of gedeeltelijke uitvoering van betaalopdrachten. Wanneer een betaaldienstverlener de betaling niet volgens opdracht uitvoert, wat zijn dan de gevolgen?
- Aansprakelijkheid bij 'niet geautoriseerde' transacties. Welke partijen hebben welke rechten en plichten bij fraudegevallen?
- Kostendeling tussen partijen. Het uniforme gebruik van 'OUR', 'BEN' en 'SHARE'.
- Uitvoeringstermijn voor betalingen. Afspraken over de verwerkingstijdslijnen.
- Incasso's. Harmoniseren van de juridische verschillen in de voorwaarden tussen alle landen.
- Gegevensbescherming. Ten behoeve van fraudeopsporing en preventie dienen allerhande gegevens te worden vastgelegd en tussen partijen te worden uitgewisseld. De privacywetgeving is hierin uiteraard ook een belangrijke factor. Concreet wordt gesproken over Europese fraude-databases voor cards.

Op 1 december 2005 publiceerde de Europese Commissie haar lang verwachte 'New Legal Framework' (NLF). Als gevolg van het 'level playing field' dat hierdoor ontstaat, zullen naar verwachting de prijzen harmoniseren. Sommige landen worden duurder, andere weer goedkoper. Eurocommissaris McCreevy voorziet maatschappelijke besparingen van vijftig tot honderd miljard euro per jaar, waarvan de reductie van het gebruik van cash een aanzienlijk deel zal moeten opleveren. Opvallend is dat het NLF betrekking heeft op alle valuta in de gehele Eurozone, terwijl

EPC zich in eerste instantie richt op alleen de Eurozone.

Dat SEPA gaat komen staat vast, alleen in welke vorm en exact wanneer is nog te bezien. Eén ding staat vast: los van alle regelgeving, standaardisatie en infrastructuur, zullen er aansprekende proposities voor Europese consumenten en zakelijke klanten beschikbaar moeten komen, wil SEPA uiteindelijk écht gaan gebeuren. •

Douwe Lycklama à Nijeholt is partner van Innopay (www.innopay.com), een adviesorganisatie gespecialiseerd in betalingsverkeer en verwante financiële dienstverlening. Innopay is onderdeel van het EPCA netwerk. Voor direct contact: douwe@innopay.com.

Harry Smorenberg is zelfstandig adviseur in de 'financial services sector' en actief betrokken bij strategie- en positioneringsvraagstukken alsmede bij concept- en productinnovatie. Voor direct contact: harry@smorenberg.nl.

Wat is SEPA en wie zijn de spelers?

SEPA staat voor Single Euro Payments Area en zal ervoor zorgen dat burgers en bedrijven in de Eurozone met dezelfde betaalmiddelen (bankrekening, overschrijvingen, automatische incasso en cards) hun betalingen kunnen afhandelen binnen de gehele Eurozone (EU 12). SEPA wordt door de Europese Centrale Bank en het Eurosysteem nagestreefd. Ook de Europese Commissie wil met haar 'New Legal Framework for Payments' een concurrerende interne markt voor betalingsverkeer realiseren. Hiermee willen zij een bijdrage leveren aan de realisatie van de 'Lissabon agenda' die ervoor moet zorgen dat Europa een van de meest competitieve economieën ter wereld moet worden per 2010. Het 'New Legal Framework' beoogt alle wetgeving voor euro en non-euro betalingen te harmoniseren. De Europese Centrale Bank volgt de ontwikkelingen en voert een pro-SEPA beleid. Tevens is de ECB adviseur van de EC. De European Payments Council (EPC) is het besluitvormende orgaan van de Europese banken dat vandaag bestaat uit 64 banken, inclusief enkele verenigingen van banken uit 27 landen. Binnen EPC-verband worden alle activiteiten gecoördineerd die moeten leiden tot de invoering van SEPA in de Eurozone. De planning en resultaten van EPC staan onder continue druk van de EC en ECB. Als het niet snel genoeg gaat naar de zin van de EC, zal er alsnog een verordening komen, net zoals dat in 2001 is gebeurd met de zogenaamde 'Bolkestein' verordening (nr. 2560) over de tarifiering van buitenlands betalingsverkeer.

**Dat SEPA komt staat vast,
alleen in welke vorm en
exact wanneer
is nog te bezien**

Douwe Lycklama
Innopay